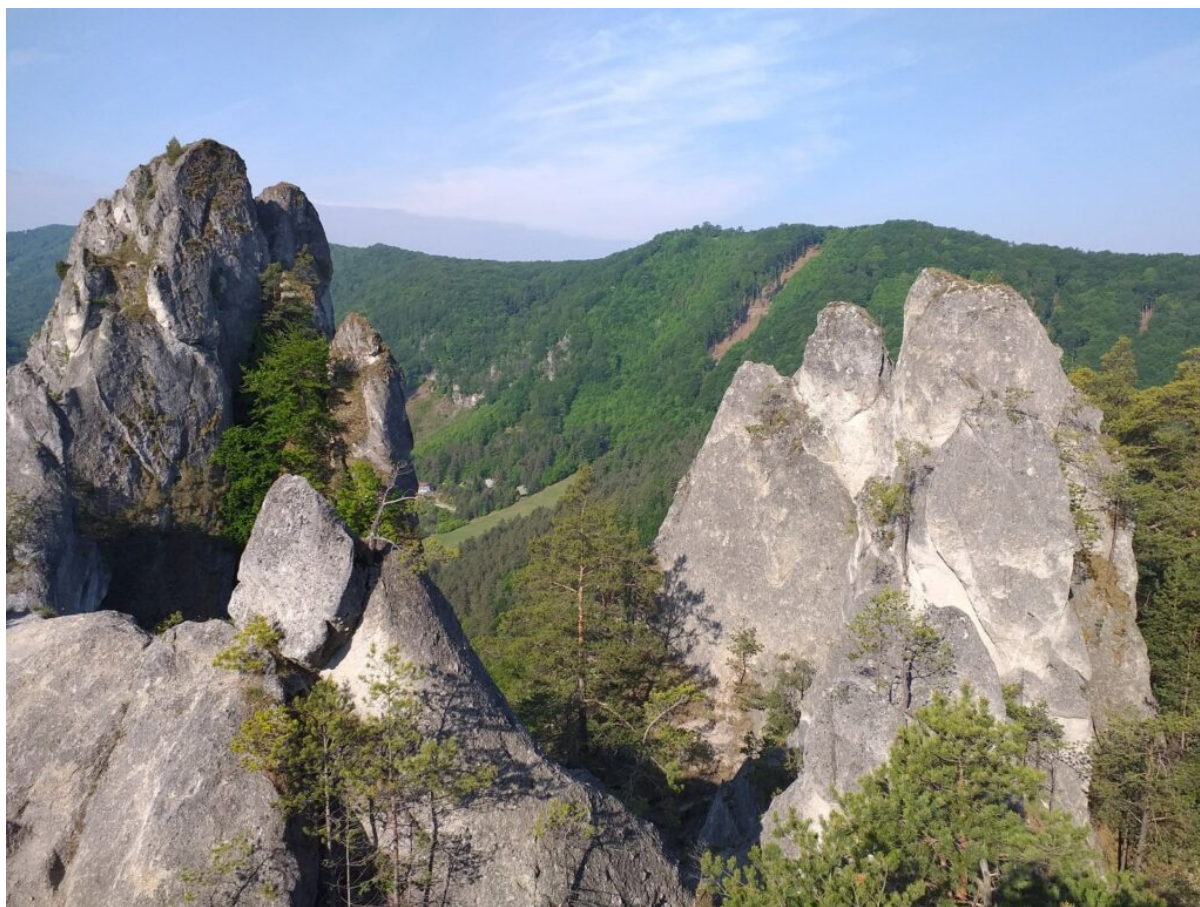

Náučný chodník Súľovské skaly

Kraj:	Žilinský
Okres:	Bytča
Geomorfologická jednotka:	Súľovské vrchy
Geologická jednotka:	vnútrokarpatský paleogén
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Strážovské vrchy a národná prírodná rezervácia Súľovské skaly
Prístup:	bus Súľov, turistická nocľaháreň a pešo 280 m po ceste na východ k turistickému rázcestiu Súľov, parkovisko
Východisko:	Súľovská tiesňava, turistické rázcestie Súľov, parkovisko
Trasa:	Súľovská tiesňava, turistické rázcestie Súľov, parkovisko – Gotická brána – hrad Súľov – turistické rázcestie Lúka pod hradom, prameň – turistické rázcestie Lúka pri Kamennom hríbe – západný okraj obce Súľov – turistické rázcestie Súľov, parkovisko
Dĺžka, prevýšenie:	3,8 km, prevýšenie 300 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	18
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochrannárske

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie súbežne spolovice so zelenou a potom červenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 1975; 1994 technická rekonštrukcia, 1998 zmena smeru a obsahu zastávok, 2019 obnova

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: Sprievodca NCH ŠPR Súľovské skaly (1977); Sprievodca náučným chodníkom Súľovské skaly (1997)

Kontakt: ŠOP SR, Správa Chránenej krajiny Strážovské vrchy, Orlové 189, 017 01 Považská Bystrica, tel. 042 / 4322 802

Poznámka: Miestami je chodník v dôsledku intenzívneho zošľapávania poškodený urýchlenu vodnou eróziou.

Upozornenie: Za mokra sú niektoré úseky najmä v prvej časti trasy šmyklivé (korene, lístie) a treba dbať na zvýšenú opatrnosť.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Pozri info vyššie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Súľov-Hradná. Obec v severnej časti Súľovských vrchov juhovýchodne od Bytče, ktorá vznikla spojením dvoch samostatných obcí v roku 1898. Leží pozdĺž toku Hradniansky a v mieste jej sútoku so Súľovským potokom v severnej časti erózo-denudačnej Súľovskej kotliny (viac v hesle Súľovské skaly). Prvá písomná zmienka o Súľove pochádza z roku 1193 a o Hradnej z roku 1408. Obce patrili rodom Súľovských a Sirmiensesovcov, ktorých dnes pripomínajú stavebné kultúrne pamiatky: renesančné kaštieľ (v Súľove Veľký, Teodózov, kaštieľ z roku 1603 a Malý, Mičurovský, kaštieľ z roku 1594, kaštieľ v Hradnej (okolo 1600)) a dva kostoly (renesančný pôvodne evanjelický kostol z roku 1616, dnes rímskokatolícky farský sv. Michala, a klasicistický artikulárny evanjelický a. v. z roku 1750) a tiež evanjelická fara a náhrobné kamene pred katolíckym kostolom a na evanjelickom cintoríne. Pre výnimočné prírodné prostredie sa obec stala už v 19. storočí, kedy okolité skalnaté hrebene nepokrýval les v takej veľkej miere ako v súčasnosti, cieľom hojných turistických i botanických návštev.

Súľovské skaly. Jeden z troch geomorfologických podcelkov, na ktoré sa členia Súľovské vrchy, so špecifickými horninami a reliéfom, tvoriaci ich veľkú ústrednú časť pretiahnutú od vrchu Hričov (s rovnomenným hradom) na severe po Strážovský potok západne od Pružiny na juhu s najväčšou šírkou na línii Plevník-Drienové - Zbyňov zahŕňajúc na západe masív okolo Havranej skaly a na východe Žibridu (ktorým výškou 867 m n. m. kulminuje). Na severe a západe naň nadväzuje Manínska vrchovina, druhý podcelok Súľovských vrchov, a Považské podolie (konkrétne jeho podcelok

Podmanínska pahorkatina), na juhu Strážovské vrchy, resp. ich podcelok Zliechovská hornatina a na východe podcelky Žilinskej kotliny – Domanižská kotlina, Rajecká kotlina a Žilinská pahorkatina. Medzi poslednými dvoma krátko susedí so Skalkami – tretím podcelkom Súľovských vrchov tvoriacim ich prevažne mezozoický výbežok medzi Rajeckými Teplicami a Lietavou. Dominantne ich budujú karbonátové zlepenice centrálnokarpatského paleogénu, ktoré pomenoval ako súľovské už Dionýz Štúr v roku 1860. Zlepenice vznikali prevažne z dobre opracovaných obliakov v dynamickom morskom pobrežnom prostredí priamo pod vápencovými a dolomitovými útesmi. Ich vrstvy dosahujú hrúbku až 500 m. Ich podložie tvoria staršie, mezozoické karbonátové súvrstvia (kriedové slieňovce, ílovce, brekcie). Počas neogénu tu vrásnením vodorovne uložených vrstiev sedimentov vznikla tzv. brachyantiklinála – veľká vypuklá vrása s početnými antiklinálami a synklinálami. V najvyšších častiach antiklinál sa postupne eróziou a denudáciou obnažili spod relatívne odolných súľovských zlepeníc podložné menej odolné ílovce a slieňovce, v ktorých prehĺbovanie reliéfu pokračovalo rýchlejšim tempom. Takto v miestach pôvodne vyvýšeného reliéfu (antiklinály) ležia znížieniny typu „combe“ – Súľovská, Podskalská, Svinianska a i. kotliny –, čo sa označuje ako **inverzný** (obrátený) **reliéf**. Súľovská kotlina s obcou Súľov-Hradná v centre je obrúbená hojnými skalnými útvarmi súľovských zlepeníc, ktoré pre svoj tvar (skalné veže, bralá, steny, ihly, okná, hríby, homole, jaskyne) prispievajú spolu s výskytom chránených a vzácných rastlinných a živočíšnych (výr skalný, kavka obyčajná a i.) druhov a spoločenstiev k vysokej hodnote miestnej prírody. V skalnatých areáloch na výslunných miestach sa vyskytujú teplomilné spoločenstvá, v lesoch horské a na dne tiesňav až vysokohorské rastlinné druhy – ide o **inverziu** (zvrät) **vegetácie**. V území sú lokality druhovo i počtom bohatého výskytu lúčnych i lesných orchideí. Celá západná časť obruby Súľovskej kotliny je od roku 1973 rozsiahlou **národnou prírodnou rezerváciou Súľovské skaly** s najvyšším stupňom ochrany prírody a krajiny. Rezervácia je súčasťou rozsiahleho územia európskeho významu Strážovské vrchy a rovnomenného chráneného vtáčieho územia (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000). Turisticky príťažlivý terén, známy skalným mestom, zvyškami hradov (Hričov, Súľov), vodopádom (Hľbocký v.), Súľovskou tiesňavou či skalnými bránami (Gotická, Obrovská), popri početných turistických značkách sprístupňuje aj náučný chodník.

Súľov. (1) Časť obce Súľov-Hradná (pozri heslo vyššie). (2) Ruiny pôvodne malého pozorovacieho a správneho hradu z 12. storočia týčiaceho sa v ťažko prístupnom teréne skalného mesta vo vrcholovej časti hrebeňa Súľovských skál vo výške okolo 640 – 650 m n. m. asi 1,2 km severozápadne od Súľova, časti obce Súľov-Hradná. Prestavaný bol v 15. storočí, jeho dve asi 25 m od seba vzdialené zložky – horný a dolný hrad – prepájal strmý skalný tunel so schodištom. V roku 1550 bol zničený požiarom. Od roku 1759 už nebol obývaný, panstvo žilo v kaštieloch pod ním. V roku 1858 ho poškodilo zemetrasenie s epicentrom v Žiline. Po roku 1780 začal chátrať a z pôvodnej stavby sa zachovalo len niekoľko nevelkých nesúvislých, na skaly prilepených múrov palácov, veží, bášť a do skaly sekaných základov. Ide o národnú kultúrnu pamiatku.

Prírodná pamiatka Šarkania diera. Chránené územie v severnej časti Súľovských vrchov severovýchodne od Súľova, časti obce Súľov-Hradná, vyhlásené v roku 1994 na ochranu jaskyne Šarkania diera (nazývanej aj Jánošíkova jaskyňa) vytvorenej v zlepencoch v skalách na západnom svahu masívu Roháča. Ide o 60 m dlhú strmú chodbu na tektonicky podmienenej pukline, modelovanú krasovými procesmi a zvetrávaním, s významnými paleontologickými a archeologickými nálezmi z neolitu a bronzovej doby. Pamiatka je súčasťou rozsiahleho územia európskeho významu Strážovské vrchy a rovnomenného chráneného vtáčieho územia (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000). Jaskyňa je verejnosti voľne prístupná.

Prírodná pamiatka Súľovský hrádok. Chránené územie v severnej časti Súľovských vrchov medzi Jablonovým a Súľovom, časťou obce Súľov-Hradná, vyhlásené v roku 2001 v dolnej časti strmého svahu s prevažne východnou orientáciou na ľavej strane doliny Hradniansky bezprostredne pod **Súľovskou tiesňavou** – najužšou časťou prielomového úseku doliny Hradniansky v Súľovských skalách – na

ochranu skalných útvarov paleogénnych súľovských zlepenčov s hojným výskytom vzácnych a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Pamiatka je súčasťou rozsiahleho územia európskeho významu Strážovské vrchy a rovnomenného chráneného vtáčieho územia (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Strážovské vrchy. Veľkoplošné chránené územie na severozápade Slovenska s členitým areálom zhruba medzi Hričovským Podhradím, Dolnou Porubou a Čavojom vyhlásené v roku 1989 za účelom zabezpečenia ochrany a racionálneho využívania najzachovalejších častí prírodného prostredia Strážovských vrchov a Súľovských vrchov. (Pozn. Do roku 1978 tvorili tieto dnes samostatné geomorfologické celky jeden horopisný celok Strážovské vrchy.) **Strážovské vrchy** sú jadrovým pohorím, budovaným najmä vápencami a dolomitmi subtatranských príkrovov. Granitoidné jadro je odhalené len v malej juhovýchodnej časti pohoria. Od ostatných pohorí Centrálnych Západných Karpát sa líšia v tom, že nemajú ústredný chrbát, ale tvoria ich mozaika vrchov, hrebeňov a chrbtov a kotlín, navzájom prepojených hlbokými dolinami miestami s tiesňavovitými úsekmi. Ich dominantou je Strážov (1 213 m n. m.). **Súľovské vrchy**, budované vnútrokarpatským paleogénom (najmä zlepencami), kulminujú Veľkým Manínom (891 m n. m.) a je pre ne charakteristický výskyt svojrázneho skalného reliéfu, najmä v obrube rozsiahlej vnútrohorskej Súľovskej kotliny. Prevažnú časť územia CHKO tvorí vrchovinová až hornatinová neosídlená lesná krajina (90 %) s mnohými skalnými útvarmi, zvyšok zaberajú lúky a pasienky v okolí obcí. Pestré prírodné podmienky na relatívne malom území podmienili vývoj cenných rastlinných spoločenstiev ako aj jedinečných typov krajiny. Prevládajúcimi lesnými spoločenstvami sú bučiny a na silno skeletnatých pôdach a skalách sú hojne zastúpené i sutinové lesy či reliktné borovicové lesy. Územie sa vyznačuje bohatou vápencovou flórou so zastúpením teplomilných panónskych druhov, ale aj horských a vysokohorských karpatských druhov. Svojou rozmanitou flórou priťahovalo botanikov už od začiatku 19. storočia (J. L. Holuby, A. Rochel, K. Brancsik, J. Futák, G. Runkovič, E. Fajmonová). Z celkového počtu asi 70 druhov orchideí (vstavačovité) rastúcich na Slovensku sa tu nachádza okolo 40 (hniezdovka hlístová, korálica lesná, kruštík malolistý...). Z hľadiska vývoja karpatskej flóry tu rastú cenné západokarpatské endemity (hmyzovník Holubyho, chrastavec Kitaibelov pravý a i.). CHKO sa zhruba kryje s územím európskeho významu a tiež chráneným vtáčím územím – obe s rovnakým názvom ako CHKO a obe sú súčasťou sústavy Natura 2000.

Obsah informačných panelov

1. Vitajte na náučnom chodníku Súľovské skaly...
2. Súľovský zlepenec
3. Kvety skál
4. Bukové lesy
5. Gotická brána
6. Reliktné boriny
7. Skalné hniezdiče
8. Výr skalný
9. Súľovský hrad
10. Flóra tónistých zákutí
11. Inverzia reliéfu
12. Na návšteve
13. Vtáctvo
14. Cicavce
15. Vstavače
16. Bezstavovce

17. Sova sovička

18. Fauna horských potokov

Informačné panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka a nemajú názvy.

